



PROFESOR DOKTOR BOLESŁAW ŚWIĘTOCHOWSKI
1895—1975

Bolesław Świętochowski wspaniały człowiek i niestrudzony badacz zmarł we Wrocławiu w wieku 80 lat życia. Odszedł doskonały znawca technologii obróbki gleby i uprawy roślin, pozostawił jednak po sobie niezapomnianą pamięć, liczną kadre naukową i bogaty dorobek publikacyjny.

Bolesław Świętochowski urodził się dn. 17.IX.1895 roku w Dąbrowie Górniczej. Studia rolnicze odbywał w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, gdzie również otrzymał w roku 1917 stopień doktora, a w roku 1935 doktora habilitowanego.

Początkowe lata po ukończeniu studiów wyższych zajmje Mu praca w Katedrze Ogólnej i Szczegółowej Uprawy Roślin SGGW, a następnie kierowanie Zakładem Doświadczalnym Uprawy Tytoniu w Piadykach.

Szczególnie aktywny i twórczy okres w pracy badawczej rozpoczął w Zakładzie Doświadczalnym Uprawy Torfowisk w Sarnach. Tam badał dynamikę chemizmu, zdolności regulujące różnych typów torfów, oznaczał ich potrzeby nawozowe i żyzność. Szczególną wartość mają jego prace poświęcone dynamice azotanów w glebach torfowych przy różnej gospodarce człowieka. Ciekawe są również prace dotyczące właściwości fizycznych różnych torfowisk. Syntezą pracy i koncepcji naukowych dr Świętochowskiego był referat wygłoszony w Zurichu na Międzynarodo-

wym Zjeździe Gleboznawczym pt.: Düngung der Moorboden in den ersten und nachfolgenden Jahren der Bewirtschaftung (Zurich 1937), który jako jeden z niewielu wśród dużej liczby referatów, był drukowany *in extenso*. Jego teoria starzenia się (degradacji) torfów zagospodarowanych (lub tylko osuszonych) i związanych z tym konsekwencji odpowiedniej na nich gospodarki rolniczej zostaje obecnie potwierdzona teorią murszenia torfów. Wykryty również przez niego poziom iluwalny na torfowisku zagospodarowanym jest obecnie potwierdzony przy pomocy najnowszych metod.

Prócz prac nad przemianami gleb torfowych pod wpływem gospodarki człowieka, wydał szereg prac z dziedziny łąkarstwa oraz z zakresu upraw polowych na torfowiskach niskich. W tym też okresie ogłosił około 30 publikacji popularnonaukowych i dyskusyjnych, w różnych czasopismach rolniczych.

Nowy okres badawczy Prof. Świętochowskiego rozpoczął się w 1936 r. po objęciu przez Niego kierownictwa Katedry Ogólnej i Szczegółowej Uprawy Roślin Politechniki Lwowskiej. W tym czasie publikuje cenne prace z zakresu łąkarstwa, agrotechniki poplonów i studia nad roślinami włóknistymi.

Obok intensywnej pracy organizacyjnej, dydaktycznej oraz naukowej dużo czasu prof. Świętochowskiemu zajmuje praca społeczna. Jest stałym konsultantem i czynnym członkiem Komisji Lwowskiej Izby Rolniczej, gdzie szczególnie opiekuje się akcją łąkarską i torfiarską oraz zagadnieniami uprawy roślin włóknistych. Prof. Świętochowski był czynnym organizatorem zjazdów łąkarskich i torfiarskich na terenach województwa lwowskiego oraz był propagatorem właściwego zagospodarowania torfowisk.

W tym okresie prof. Świętochowski został powołany na członka Sekcji Rolniczo-Leśnej Polskiej Akademii Umiejętności oraz Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Był również członkiem Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego, Polskiego Towarzystwa Popierania Nauki Rolnictwa i Stowarzyszenia Łąkarzy. W latach 1933—1935 był przewodniczącym Polskiej Sekcji Torfowej Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego.

Okres II Wojny Światowej uniemożliwił normalną pracę badawczą i dydaktyczną. Dopiero w roku 1946 został powołany do organizowania Katedry Uprawy Roli i Roślin Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu jako profesor zwyczajny. Jako dziekan Wydziału Rolnego prowadził z zapałem organizację Wydziału i Katedry oraz Gospodarstwa Doświadczalnego w Swojcu, które odbudował od podstaw i postawił na wysokim poziomie. Był również prorektorem do spraw naukowych.

Prof. Świętochowski po reorganizacji Instytutu w Puławach i pow-

staniu Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, zostaje kierownikiem i organizatorem Działu Uprawy Roli i Płodozmianów, a przez pewien okres pełnił funkcje wicedyrektora naukowego IUNG. W tym czasie zorganizował na glebach piaszczystych nowy Zakład Doświadczalno-Naukowy w Laskowicach. Placówce tej poświęcał wiele czasu, pracy, entuzjazmu, ofiarności. Był on jednym z organizatorów Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego i pierwszym przewodniczącym Wydziału Rolnego tego Towarzystwa, a następnie jego wiceprezesem.

Prof. Świętochowski opracował polski system płodozmianowy, oparty na teorii różnego oddziaływania poszczególnych grup roślin na glebę; uzasadnia on doświadczalnie różnice w działaniu roślin strukturotwórczych i niestructurotwórczych, wprowadza pojęcie ogniów zmianowania, szczególnie opracowuje okres strukturotwórczy i jego wpływ na okres następny. Doprowadził do opracowania polskiego systemu płodozmianów. Badania nad podniesieniem żyzności gleb lekkich prowadzone były w kierunku doboru roślin (szczególnie pastewnych jednorocznych i wieloletnich oraz nawozów zielonych) dla gleb rolniczo-lepszych, aż do coraz to bardziej jałowych piasków (luźnych całkowitych) oraz opracowania agrotechniki dla poprawienia struktury, zwiększenia próchnicy oraz poprawy stosunków wodnych, stosując nawet poważniejsze zabiegi melioracyjne.

Prof. Świętochowski prowadził szeroko zakrojone badania nad roślinami segetalnymi (chwastami) ich ekologią i zwalczaniem, ze szczególnym uwzględnieniem niszczenia ich przy pomocy herbicydów.

Jest autorem nowoczesnego podręcznika akademickiego „Uprawa roli”, pierwszego w Polsce akademickiego podręcznika „Ogólna uprawa roślin” oraz redaktorem podręcznika zbiorowego „Wytyczne do układania płodozmianów”. Wszystkie te doskonale napisane podręczniki wyszły już w kilku wydaniach.

Prof. dr Bolesław Świętochowski pozostawił bardzo liczebny dorobek publikacyjny (ponad 200 pozycji), w czym przeważają cenne prace badawcze.

Stworzył swoją szkołę naukową szeroko znaną w kraju i poza jej granicami. Wykształcił około 30 doktorów i ponad 10 habilitantów.

W 1954 r. został powołany na członka korespondenta, a w 1961 r. na członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, w której pełnił funkcję przewodniczącego Komisji do Spraw Podniesienia Żyzności Gleb Lekkich. W 1957 r. powołano go na członka korespondenta Wszechzwiązkowej Akademii Nauk Rolniczych im. Lenina w Moskwie. Był przez szereg lat członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa oraz przewodniczącym Rolniczej Rady Naukowej przy Wojewódzkiej Radzie Narodowej we Wrocławiu.

Osiągnięcia badawcze, dydaktyczne oraz współpracę z życiem gospodarczym oceniono wysoko. Prof. Świętochowskiemu odznaczono Orderem Sztandaru Pracy I i II klasy, Krzyżem Komandorskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem X-lecia PRL oraz Odznaką XV-lecia Wyzwolenia Dolnego Śląska.

Polska Akademia Nauk przyznała Medal im. M. Kopernika.

Prof. Świętochowskiemu przyznano Nagrody Państwowe I i III Stopnia oraz liczne nagrody Ministra Szkolnictwa Wyższego.

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Wyższa Szkoła Rolnicza w Olsztynie nadały Mu w uznaniu zasług dla nauki doktoraty *Honoris causa*.

Wybitna osobowość Prof. Świętochowskiego zaważyła w sposób istotny na rozwoju nauki o uprawie gleb i roślin oraz na rozwoju kadry naukowej okresu po II Wojnie Światowej.

Prof. Świętochowski był człowiekiem szlachetnym, pracowitym i skromnym. Umiał zachęcić współpracowników do pracy badawczej i po-
dać ważną do rozwiązania tematykę.

Bohdan Dobrzański